СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
РІК XLIX. Ч. 130. Джерзі Сити, Н. Дж., понеділок, 9-го червня 1941. No. 130. Jersey City, N. J., Monday, June 9, 1941 VOL. XLIX.
ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

КОЛИ СТРАЙК В ЛЕТУНСЬКІЙ ФАБРИЦІ НЕ ЗАКІНЧИТЬСЯ ДЕРЖАВА ПЕРЕБЕРЕ ФАБРИКУ

ВАШИНГТОН. — В офіційних колах говорять, що президент Рузвелт рішився перебрати під заряд держави „Норт Америкен Авіейшен Ко." в Інґелвуд, Ка., коли страйк, який там вибух кілька днів тому, відразу не буде перерваний. Це рішення буде виконане вже в найближчих днях. Згадана фабрика належить до одної з найбільших летунських фабрик і вона виробляє одну пяту всіх американських літаків. Тепер вона має від уряду на 200 міліонів долярів замовлень. Колиб фабрику перебрано під державний заряд, то технічне завідування нею далі залишилосяб в тих руках, в яких воно спочиває нині. Але всякі контракти і зобовязання з робітниками та іншими зверхніми сторонами, належалоб виключно до держави. Вона теж дбалаб про послух і дисципліну внутрі фабрики. В тій справі президент вже нараджувався з головним прокуратором Робертом Джексоном, який має цей вчинок відповідно правно обґрунтувати.

РОБІТНИЧІ ЛІДЕРИ ТАВРУЮТЬ СТРАЙК.

ВАШИНГТОН. — Багато чільних провідників з Американської Федерації Праці і з Конґресу Промислових Організацій гостро натаврували страйки в Каліфорнії, зокрема страйк в летунській фабриці в Інґелвуд, та заявили, що ті страйки з леґального боку не є оправдані, та ними місцеві страйкуючі юнії поламали свої власні зобовязання супроти фабрики. Ті робітничі провідники закликали страйкарів, щоб відразу перервали страйк.

ДАЛЬША КОНФІСКАТА ЧУЖИХ КОРАБЛІВ.

ВАШИНГТОН. — Після того, як президент формально підписав закон про конфіскату бездільних чужих кораблів, знаходячихся в американських портах, він також відразу видав приказ, щоб сконфіскувати всі інші чужі кораблі, [illegible] зокрема французькі. Серед французьких кораблів знаходиться „Норманді", найбільший корабель на світі. Разом з німецькими, італійськими, голяндськими та деякими іншими чужими кораблями сконфісковано дотепер коло пів міліона тон корабельної містоти. Та це ще не кінець. Бо є ще чимало чужих кораблів, які роблять якусь роботу і дотепер не можна їх було підтягнути під рубрику „бездільних". Уряд призначить їх на таку роботу, яку вважатиме потрібною для національної безпеки.

ВИКИНУЛИ ТРИ УЧИТЕЛЬСЬКІ ЮНІЇ ЗА КОМУНІЗМ.

НЮ ЙОРК. — Федерація американських учителів, в склад якої входить чимало учительських юній, з членством 28,000 учителів і учительок, проголосила вислід голосування над виключенням трьох юній, двох нюйорських, льокаль ч. 5 і ч. 537, та одної філядельфійської, з федерації за комунізм. За виключення голосувала велика більшість. Згадані виключені юнії мають членства сім тисяч.

ВИЛКІ КРИТИКУЄ ЛИНДБЕРҐА.

ШІКАҐО. — Вендел Вилкі в прилюдній промові гостро критикував Линдберґа, не згадуючи одначе його по імени, за те, що він і його прихильники від останніх кількох тижнів проголошують потребу „нового провідництва" в Америці. Америка має свого леґального провідника, президента Рузвелта, якого вона вибрала собі підчас останніх загальних тайних виборів. Змінювати його тепер значилоб переводити революцію. Вилкі говорив, що в минулих виборах він, як противник президента, не щадив Рузвелта, щоб перед людьми виявити його лихі сторони. Та проте люди вибрали Рузвелта і з тим треба годитись, а не ширити підривних кличів.

ВИШКІЛ ДІТЕЙ, ЯК ХОВАТИСЬ ДО СХОВКІВ.

НЮ ЙОРК. — Голова нюйорського шкільництва, Маршал, заявив, що шкільні власти почали з дітьми вправи, як ховатись до протилетунських сховків, на випадок, якби на місто налетіли ворожі літаки. Таку першу пробу переведено в одній бруклинській публичній школі, ч. 129, а тепер відбудеться подібна проба в одній школі недалеко летунського майдану Ля Ґвардії, в Лонг Айленд Сіті. Колиб наступила війна, то ті місця напевно булиб першими обектами ворожих літаків.

ЗВІЛЬНЕННЯ ПРАЦІ В ФАБРИЦІ ФОРДА.

ДІТРОЙТ. — Заряд компанії Форда заявив, що юнійні робітники чомусь розпочали в деяких його фабриках страйк, що має на ціли звільнення праці. Внаслідок того інші його фабрики не дістали належних матеріялів і треба було їх зовсім замкнути. Робітничі провідники заявили, що нічого не знають про цей „звільняючий страйк". Такий страйк, казали вони, не був би в їх інтересі, бо саме тепер вони хочуть добитись з Фордом корисних умов праці.

Американський уряд звернувся до Форда, щоб той збільшив виріб летунських моторів з 15 на 40 денно.

РІШАЛЬНІ МІСЯЦІ В ЦІЙ ВІЙНІ.

НЮ ЙОРК. — Сенатор Клод Пепер, відомий з того, що є за необмежену поміч для Англії, навіть з ризиком вступлення Америки до війни, виголосив в „Бруклин Академі" промову, в якій сказав, що саме тепер рішається доля цеї війни. Від висліду того, що тепер, впродовж біжучих трьох місяців, станеться на боєвих фронтах, залежить кінець війни. Ті біжучі місяці він назвав „Ґетісбурґом" цеї війни. Пепер закликав до єдности біля президента Рузвелта.

РУЗВЕЛТ ГОСТРО ТАВРУЄ ТИХ, ЩО ШИРЯТЬ ВІСТКИ ПРО МИР

Президент Рузвелт на пресовій конференції не лиш, що заперечив, начеб амбасадор Вайнент привіз зо собою з Лондону мирові предложення, але назвав націстичними агентами, або сліпим знаряддям націстів, тих журналістів, які ці вістки поширяють. „Я не лиш заперечую ті вістки, але обвинувачую тих, що їх ширять", сказав президент. Як доказ він згадав про два обіжники, вислані націстичною пропаґандою до своїх агентур в Америці, в яких говориться, щоб тут повести широку агітацію в напрямку викликання мирових настроїв, а також, щоб переконати американців, що положення Англії є безвиглядне. Ця націстична пропаґанда, говорив далі президент, має також за завдання викликати в Америці таке враження, начеб Німеччина не думає і ніколи не думала про наїзд на західню півкулю, бо це неможлива річ і такі підозріння є лиш плодом буйної фантазії. Президент згадував про недавне інтервю Гітлера з Джаном Кюдагим, бувшим американським амбасадором до Бельгії і сказав, що Гітлер уділив цього інтервю власне у звязку з цею німецькою мировою кампанією. Про Вайнента президент Рузвелт заявив, що він привіз зо собою біля 50 ріжних справ, звязаних з веденням війни, а також повіз зо собою назад відповідей на 50 інших справ, також звязаних з війною.

ФРАНЦУЗЬКИЙ АМБАСАДОР ЗАПЕРЕЧУЄ

Французький амбасадор до Вашингтону, Генрі Гей, мав побачення з секретарем стейту Корделом Голом, підчас якого заперечував вістки, начеб Франція хотіла прилучитись до аґресивних держав і сама стати аґресивною. Франція, заявляв він, ніколи не була аґресивна, а все помагала іншим в нещастю. І тепер вона не задумує стати аґресивною.

Перед журналістами він опісля заявив, що Франція буде зброєю боронити свої території, якби хтось хотів їй їх відобрати.. Це рішення Франції відноситься до всіх її територій, не лиш до тих, що положені на терені західньої півкулі, казав він.

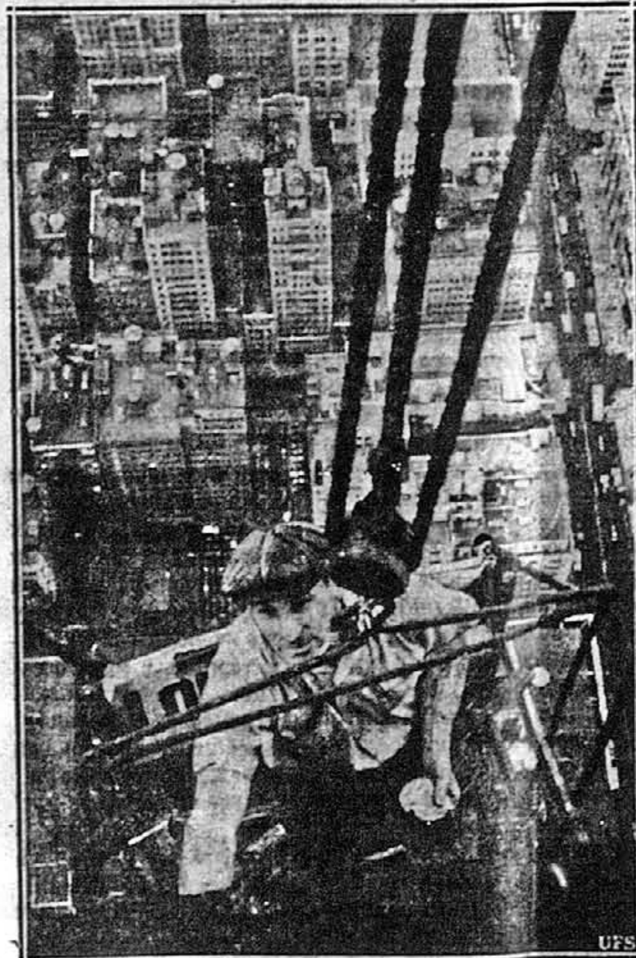
Після всякої правдоподібности дальші тяги супроти Франції з боку Америки на якийсь час будуть відложені, бо президент Рузвелт зо свойого боку на пресовій конференції заявив, що тепер супроти Франції Америка не задумує робити ніяких чергових тягів.

ҐІБРАЛЬТАР БОМБАРДОВАНИЙ ПО ДОВШІЙ ПЕРЕРВІ

Юнайтед Прес доносить з Риму, що італійські воєнні звідомлення [illegible] італійські бомбовики „дуже сильно" бомбардували Ґібральтар, останню британську посілість на европейськім континенті. Разом з тим згадано за британські бомбардовання Бенгазі та інших місць в Лібії, як і острова Родесу. Бомбардовання Ґібральтару замітне з цього боку, що від якого півроку Ґібральтар не зазнав ніякого ворожого нападу. Та це толкують собі тим, що найменша італійська віддаль, себто з острова Сардинії, виносить в обидві сторони понад 1,500 миль. А тепер тяжкі бомбовози перелетіли понад 2,000 миль. Значить, що ніщо інше, а тільки віддаль є перешкодою, що Ґібральтар був залишений у спокою. Ще далі замітне й те, що в тому самому часі німці бомбардували Александрію, британську морську базу в Єгипті.

НІМЦІ ПОКИНУЛИ СИЦИЛІЮ

Широко дискутують над тим, що це за причина, що німецькі летунські ескадри покидають острів Сицилію, куди вони прибули перед 6. місяцями, щоб помогти італійцям вийти з біди в Африці. Виходить, що німецька летунська сила є потрібна тепер деінде. А де, легко догадатись. В Малій Азії, зокрема в Сирії. Та знову таке відтягнення німецьких летунських сил, означає ослаблення довозу свіжих сил і воєнних матеріялів до Африки та облекшення Британії конвоювання кораблів через Середземне море в такому місці, що досі було найнебезпечнішим. З другого боку цей крок вважають італійці маніфестацією з німецького боку в тому напрямі, що німці не думають про ніяке опанування італійськими землями.

НЕ ДИВИСЯ ВНИЗ!—На щоглі до причіплювання бальонів на будинку Емпайер Стейт у Ню Йорку треба було вставити нове шкло. Робітник, що пішов зробити роботу, працював на висоті 1,250 стіп понад землею. Далеко внизу видно дахи домів.

БРИТІЙСЬКА ФЛЬОТА ІДЕ НА ПОМІЧ

Через Ґібральтар перейшли британські найкращі панцирники разом з більшим числом інших воєнних кораблів і поплили в східньому напрямі. Догадуються, що це певно допомога британській фльоті, що буде допомагати заняти Сирію.

ШВЕЦІЯ БОРОНИТИМЕ НЕЗАЛЕЖНОСТИ

СТОКҐОЛЬМ. — „Свято Прапора" було маніфестацією усіх партій за те, що Швеція буде надалі демократичною і самостійною.

ВЕЙҐАН ПЕРЕМІГ

БЕРН. — Франція таки не піде дуже на руку Німеччині, згідно з тим, що говорять між собою дипльомати. Вона піде „середньою дорогою". Адмірал Дарлян був за повну кооперацію з Німеччиною, а Вейґан є проти цього. Щось у тому мусить бути, бо є поширені вісти, що Берлін натискає на Віші, щоб ґен. Вейґана цілковито усунути як того, що противиться „широкій співпраці" з Німеччиною.

ЦЕ ГЛУПОТА ГОВОРИТИ ПРО МОБІЛІЗАЦІЮ ПРОТИ РОСІЇ, КАЖУТЬ НАЦІСТИ

БЕРЛІН. — Юнайтед Прес подає, що урядові націстівські кола прямо сміються з поголосок, що Німеччина готується іти на Совети, та що переводиться мобілізація німецьких і румунських сил для походу проти Росії. Кажуть, що це такі самі „дурні поголоски" як ті, в яких говориться про пляни Гітлера в справі „европейської федерації", зглядно про те, що він таку федерацію має тепер проголосити. Ті самі кола відмовились одначе говорити обширніше про німецько-советські відносини.

РУМУНІЯ НЕ ЗБИРАЄТЬСЯ ВОЮВАТИ.

БУКАРЕШТ. — Таке заявив ґен. Антонеску, військовий диктатор Румунії. Маневри і побільшення протилетунської оборони вважає ґенерал „нормальним явищем".

СОВЕТИ И АНГЛІЯ.

ЛОНДОН. — Є нова нагода до нових поголосок та політичних спекуляцій. З Москви нагло відлетів літаком до Стокгольму, а звідтам до Лондону сер Стефорд Крипс, британський амбасадор. Відлетів разом з дружиною, що хоче відвідати діти, як сказано ґазетярам. Амбасадор мав відїхати, щоб устно поговорити з британським міністром загранихних справ Іденом про ріжні міжнародні справи, звязані з Советами, що ніби мають заняти тепер „нове становище у світових міжнародніх справах". Знаменне те, що сер Крипс відїхав зараз по тім, коли осягнув успіх, себто, коли прийшло до згоди між Советами й Англією щодо видачі 350 балтійських моряків, що були задержані Англією в [illegible] щоб не глядіти дуже оптимістично на ту подорож амбасадора і не надіятись зараз якогось великого звороту в британсько-советських відносинах. Але це головно тому, що Совети далі твердо домагаються від Англії визнання загарбання ними балтійських держав, себто Латвії, Естонії й Литви. Доперва, як це станеться, моглоб прийти до тісніших взаємин. Так говорить принаймні Іван Майський, советський амбасадор у Лондоні.

ЩЕ НЕ ПОРОЗУМІЛИСЬ ЩОДО ЕВРОПИ І АФРИКИ.

БЕРЛІН. — Урядово заявляють, що між СССР і Німеччиною є наскрізь дружні відносини, але заперечують, будьтоби, було між тими державами повне порозуміння щодо будучности Европи й Африки.

ПОЛЯКИ В ЄГИПТІ.

ЛОНДОН. — Польська інформаційна служба подає, що в Єгипті знаходяться польські військові сили під командою ґен. Копаньского. Ґен. Вейвел, начальний вожд британських сил на Близькому Сході, мав віднестись до ґен. Сікорского, премієра польського уряду на вигнанню, щоб надіслав більше польських вояків до Єгипту.

ЖАЛОБА В РУМУНІЇ ПО КАЙЗЕРІ.

БУКАРЕШТ. — Заряджено 6-дневну двірську жалобу з приводу смерти Вільгельма II. Румунський королівський рід є споріднений з Гогенцолернами.

ЩОБ КРАЩЕ ВЕСТИ ВІЙНУ З НІМЕЧЧИНОЮ.

ЛОНДОН. — Гор-Беліша, бувший міністер війни, піддав гострій критиці дотеперішнє ведення війни з Німеччиною. Він казав, що уряд „годує загал наркотиками", вимагаючи сліпої віри в остаточну перемогу. Тимчасом Британія поносить одну невдачу за другою. Не можна виграти війни в 1941 році матеріялом з 1914 року. Британія має всі засоби, потрібні до війни. Треба їй тільки мати відповідний провід. Ми мусимо ту війну виграти, казав Гор-Беліша. І дамо поперти кожному урядові, що вжиє всіх засобів, щоб війна була виграна.

За спільне громадянство.

Гор-Беліша запропонував ще теж і спільне громадянство для мешканців Великої Британії й Злучених Держав Америки. Казав, що така спільнота буде найкращим доказом спільного бажання демократій завести новий лад у світі.

БРИТАНІЯ НЕ МОЖЕ ПРОГРАТИ!

ЛОНДОН. — Так пише робітничий „Дейлі Гералд" у редакційній статті. Зазначує, що події на Креті сильно захитали довірям до кабінету Чорчіла, та що мусить прийти до зміни в деяких міністерствах і в обороні краю. Мусять зайти зміни, бо замало того, щоб постійно потішати себе невичерпаними воєнними засобами, доповненими такими самими засобами ще й з боку Злучених Держав. „Нюз Кронікл" має далі повне довіря до Чорчіла, але підкреслює, що мусять зайти зміни, та що в тому критичному моменті мусять прийти люде з ширшим розмахом й ініціативою.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення мав бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

ДІТОЧА ІГРАШКА, ЧИ ЩО ІНШЕ?

Мусимо заговорити про справу, про яку ми не хотіли говорити так довго, поки можна було збувати мовчанкою такі промахи і недомагання, які, на нашу думку, не були наявною і дуже великою шкодою для справи визвольних змагань українського народу. Іде нам про місячник Організації Державного Відродження України „Трайдент", себто „Тризуб", видаваний англійською мовою в Ню Йорку. Та й тим разом не будемо писати про недомагання, а зупинимось тільки на тому, чого не можна поминути. Отже буде мова про останнє число з травня 1941. року, де поміщене „інтерву" з ген. Сікорским, премієром польського уряду на вигнанню, зглядно про те, що подав в імені ген. Сікорского С. Ропп, директор Польського Інформаційного Бюра.

„Тризуб" взявся за „сензацію". Пішов роздобути інтерву з ген. Сікорским. І при тому ставив аж такі нерозумні питання, як те, чи українці будуть приняті до Польського Леґіону? Отже місячник, що мав би вияснити суть „українського націоналістичного руху", та має на обгортці відбитку полк. Евгена Коновальця, влаштовує, як бачимо, інтерву з одним з тих польських діячів, що ще й досі не годні зречись права до свого часу насильно загарбаних українських земель, та є тісно звязані з минулою Польщею, себто з її пацифікаціями, кольонізаціями, загарбуванням і нищенням церков, концентраційними таборами і т. п. Чи не чудасія? Як знаємо, українська нація в старому краю відчувувала дуже радикально від тих, що зважувались на подібні кроки. А це тому, що український нарід в краю прийшов до переконання, по сумних і дуже многих досвідах, що з таких „інтерву" ніколи для українців нічого путнього не виходило, та що вони були постійно використувані польською стороною до розбивання, а то й компромітації українського бойового фронту. Очевидно, що часи тепер змінились. Та й це правда, що ми в Америці, а тим самим маємо вільну руку і волю і можемо робити це, що вважаємо за доцільне. Та коли вже хочемо звідси помагати розвязці українсько-польської проблеми, то памятаймо, що маємо свій уряд, свого президента і свого секретаря стейту. Їм, як нашим представникам, маємо предкладати свої думки і побажання, коли їде про те, який має бути по війні новий порядок в Европі, яка має бути Польща й яка Україна. А наш президент вже висказав основні засади в справі відбудови Европи. І до них повинен застосуватись [illegible] допомагала відбудовувати Польщу. І тому саме Український Конґресовий Комітет віднісся до през. Рузвелта і осудив претенсії п. Сікорского щодо українських земель, що були давніше під Польщею. Тому, якщо п. Сікорскі хоче пристосуватись до американських принціпів і того, що йому говорять в Англії (як от недавно „Менчестер Ґардіен")*, то мусить теж приняти до відома, що нова Польща не може числити на західньо-українські землі. І доперва, якщо польський уряд на вигнанню, разом з п. Сікорским, погодяться з тою справедливістю, тоді буде місце на ріжці „інтерву", на дійсне зближення між українцями і поляками.

Так як ми тут, поступили теж і канадійські українці. Вони теж говорили зо своїм урядом, а не з п. Сікорским. Українці в Канаді пішли громадно до канадійської армії, як ми тут ідемо до американської. Ніякий „леґіон" нам покищо не потрібний. Так воно є, а не розуміють цього тільки „діти", що хотілиб забавитись у „самостійну політику". Відповімо їм від імені старого краю словами польського поета: Ви діточки граєтесь, а нам іде про життя! Це відноситься теж і до відповідей п. Сікорского, що як премієр ніби „нової Польщі" виявляє себе в українській справі непоправним ігнорантом, таким самим, яким був і за давньої Польщі, бо не розуміє ,що тут іде теж і про життя Польщі, а не тільки України.

Приватна Власність

З нагоди 50-літньої річниці появи енциклики Папи Льва XIII., під назвою „Рерум Новарум", теперішний Папа Пій XII. виголосив через радіо промову, в якій ще додатково заняв становище до деяких актуальних суспільних і економічних питань. Між іншим Папа Пій рішуче висловився проти соціялізації приватного майна і щераз підкреслив домагання католицької церкви, щоб людям залишити приватне майно і дати їм волю розпоряджатись ним до вподоби. Бо це дає їм змогу не лиш достойно вдержувати себе і родину, але також виконувати ті Божі обовязки, яким від уродження підлягає кожна людина.

Дослівно Папа Пій в тій справі сказав: „Так званий суспільний поступ в дійсности був би неприродний, колиб через надзвичайно великі наложені тягарі, або занадто велике безпосереднє втручання, він позбавив приватну власність всякого значіння і фактично тим забрав від родини й її голови свободу слідувати за вказівками, накресленими Богом, в цілі удосконалення родинного життя".

Папа Пій перестерігає людей перед тими нетямущими „мудрцями", які кажуть, що не треба на цім світі журитись тим, що буде по смерти, бо мовляв, це всеодно належить до інших, позагробових сил. Ці фальшиві вчителі радять щоб на цім світі ми журились виключно матеріяльними справами, звязаними тісно з тутешнім життям і вигодами нашого тіла.

Алеж бо, спосіб орудування матерією має величезний вплив і на нашу душу. Цілковито інакше різьбиться душа чоловіка, коли він має нагоду сам над своїм життям промишляти, сам завідувати придбаним майном, сам бути ковалем свого щастя, ніж коли він є сліпим знаряддям в якійсь державній машині, коли позбавлений приватної власности, позбавлений ініціятивної думки, індивідуального уподобання.

Чоловік ріжниться від решти тварин тим, що в нього є душа, вічно спрагнена чогось кращого. Дух чоловіка вічно незадоволений. Коли він осягне те, чого хотів вчора, він хоче знов чогось нового. Це закон Божий. Незадоволля є спонукою людського поступу. Якби люди раз знайшли досконале задоволля, всякий поступ спинився б.

Щоб мати змогу сповняти свідомі і підсвідомі хотіння своєї душі, треба мати волю, треба мати свободу ділання. А ділання чоловіка, подібно до мистецького творення — потребує матерії, на якій воно моглоб проявлятись. Мистецькі здібности маляра потребують фарби, полотна, пензлів. Мистецькі здібности різьбаря потребують мармору, глини, ґраніту і долота. Мистецькі здібности музика потребують інструменту. Навіть здібности поета, щоб могли проявитись, мусять мати, коли не перо і папір, свій власний голосовий орган, щоб при помочи нього дати поемі проявитись й удійснитись іншій людині. Без матерії здібність маляра, різьбаря, музика, чи поета, не проявиться в дійсність. Вона залишиться лише в подуманій, незреалізованій формі. Як така, вона не переходить проби життя і не має найменшого посвідчення, чи вона взагалі існує?

Подібно кожна людина, щоб духово зреалізувати себе в світі, щоб виявити свої добрі і лихі сторони, свої здібности і недомагання свого ума та характеру, свої мистецькі уподобання, а навіть свої етичні прикмети — мусить мати матерію, варстат, на якім це все вона моглаб проявити.

Хиба не один з нас в життю мріяв про те, якби це гарно було бути багатим, вже хочби тому, щоб давати ріжні подарунки своїм приятелям і рідним, а навіть йти між убогих і терплячих та великодушною рукою стирати з їх облич сльози? Ці романтичні мрії звичайно кінчались лиш на бажанню. Бо мрійники, очунюючись, зустрічались з холодним фактом — в них самих порожні кишені. А це доказ, що щоб бути великодушним, треба мати з чого черпати.

Та це лиш маленька ілюстрація. Щоб проявити свою проворність, підприємчивість і розум, треба мати таке окруження, яке на це дозволялоб. Треба мати матерію і волю. Хіба можна поробити в якімсь господарстві великі зміни, знаючи, що кожна зміна залежить від когось іншого, який знову має свої власні уподобання? Хіба можна плянувати щось на далеку мету, якісь уліпшення, знаючи, що якесь господарство не є нашою власністю і завтра нас можуть з нього забрати? Хіба варт дуже журитись нашим теперішним і будучим забезпеченням, знаючи, що те забезпечення вцілости спочиває в руках держави?

Там, де знесена приватна власність, або обмежена так, що фактично тратить своє значіння, гідність поодинокої людини спадає до зера, людина стає іграшкою в руках тих, що мають владу. Її трактують так, як господар трактує свої домашні звірята: добрий господар навіть трактує свої звірята добре і по людяному; але — всетаки їх життя, це життя звірят.

Там, де нема приватної власности людина живе життям звіряти. Державні економісти, фінансисти, промисловці, обчисляють наперед яку пайку кожний громадянин і громадянка має дістати? Скільки хліба, напитків й іншого корму? Скільки убрань, та якого сорту? Скільки ріжних прикрас? Як ті прикраси мають виглядати? Скільки ліжок, столів, лавок? Скільки мешкань? Скільки місць на представлення, та яких представлень? Скільки місць на переїзд у поїздах? Все це плянують вгорі ті, що мають владу, а звичайний громадянин мусить це беззастережно приймати. Він не має індивідуального впливу на розвій матеріяльних дібр; він не має впливу на формування мистецько-естетичних цінностей. Він не має навіть впливу на формування морально - етичних цінностей, бо й те готовим накидає йому згори влада і каже, що добре, а що ні? А він позбавлений всякого добра і всякої сили, не має навіть нагоди задемонструвати свою великодушність. Він подібний до того хлопця, який дивиться, як великі хлопці виліплюють ріжні фіґури з глини, виражуючи в той спосіб свої здібности і свої поняття краси, але сам нічого не робить, бо не залишили йому ні крихітки глини. Забрали в нього матерію.

Політичні деспоти стараються ріжними солодкими словами впевнити людей, що приватної власности людям непотрібно; що це клопіт і „суспільна нерівність"; краще хай уряд все забере і справедливо тим національним майном орудує. Багато людей мякне перед тими гадючими словами; забуваючи, що зміст і приємність життя міститься більше в отім орудуванні матеріяльними добрами, ніж в їх пасивним споживанні.

МИР НА СПРАВЕДЛИВИХ ОСНОВАХ

Голова Комісії Студіювання Основ Миру, проф. Джеймс Шатвел, заявив, що його комісія по довгих роздумуваннях поклала сім точок, на яких можна буде по війні замирити світ. В склад тих точок входить забезпечення людям свободи слова, зібрання і релігії, а також свободи від нужди. Лиш задоволені люди живуть в мирі.

З УКРАЇНИ ПІД СОВЄТАМИ

Преса в Україні.

„Вісті" з 5. травня пишуть про „свято большевицької преси" з нагоди ювилею „Правди" заснованої Леніном і Сталіном в 1912 р. Другою нагодою є вистава прес на сільсько - господарській виставі в Москві. Пишеться між іншим наступне:

„В новоутворених союзних республіках дістали народи визволені червоною армією десятки і сотки газет і журналів. Тільки в самих західних областях України створено 78 нових газет. Про розвиток большевицької преси України свідчать цифри, разовий тіраж (одноразовий наклад) 1,311 часописів становить 6,278,700 екземплярів".

З дальшого можна бачити, що переважна частина „цих газет" є летючками розліплюваними по стінах. В тім же числі подається допис зі Львова:

„З дня, коли до старовинного українського Львова вступили частини червоної армії, в місті почала виходити „Вільна Україна" (яка, як видно й залишилась єдиним українським дневником для цілої Західньої України). Тепер у львівській области виходить 14 районових газет, з загальним тіражем в 30,000 примірників (більше мала сама „Народня Газета"). З обласні щоденники виходять в самім Львові, але не всі в українській мові, очевидно. Незабаром почнуть виходити ще дві обласні ґазети з загальним тіражем в .40,000 примірників. Одна з них в еврейській (гебрейській, жидівській) мові, „Дер Ройтер Штерн" і в польській мові, „Млодзєж Сталінска". Великим тіражем виходять три літературні журнали, в яких беруть участь письменники і мистці Львова. В містах і селах области виходять 2,000 стінних ґазет, в яких беруть участь 6,000 робселькорів. Щоденна стінна ґазета артілі імени Сталіна в Добрянах Городецького району „Колгоспна Правда" видала 90 номерів на 337 сторінках. В Редколеґії бере активну участь колгоспниця Текля Баляш, яка своїми дописами викрила зграю куркулів, що пролізли до колхозу і шкодили йому..." В Чернівцях виходять що дня „Радянська Буковина" і „Адверул-Більшовик" з тіражем в 65,000 примірників і 3 районові газети, дві в українській і одна в молдавській мові, та 382 стінні газети... На Україні існують 930 друкарень, з яких 700 в районових осередках... На соціялістичних змаганнях за право участи на Всесоюзній сільсько - господарській виставі преса УРСР представила 2,654 кандидати. До почесної книги записано „Комуніст", „Вісті", „Советська Україна", „Тваринництво", „Колгоспник України". До участи у виставі затверджено з Київської области обласну газету „Пролетарська Правда", 32 районові і 86 стінні газети. З Запоріжської области 24 районові (область не має очевидно ніодного українського щоденника) і 80 стінних газет..."

Коли зважити, що значна частина 1,311 „газет" в Україні виходить не в українській мові, можна зміряти цілу навіть кількісну убогість сучасної „української" преси.

„В степах України".

Так зветься нова комедія відомого „українського" письменника Корнійчука, премієру якої виставлено в московськім Малім Театрі в початку травня і яку советська преса відзначила довжелезними і прихильними рецензіями. Заслугове вона на деяку увагу, бо є дуже типовим взірцем московської аґітації в сучасним українським „письменстві". Головним її героєм є голова колхозу „Смерть капіталізму", Салівон Чесник. Він поучає свою жінку дивлячись на місяць:

„...Людина відроджується не сама собою, а після пляну. Краса і зрозуміння всього походить від господарства. Голодного місяць лише дражнить, але для нас він гарний, і дерева ці і все живе має красу..." Чесник був віддавна заприязнений з Галушкою, головою колхозу „Тихе Життя", разом з ним вони рубалися з ворогами советської влади і рятували кілька разів один другому життя (драматичний ефект незвичайно зужиткований в советській літературі). Але тепер Чесник дуже свариться з Галушкою (на взірець відомих гоголівських персонажів), бо цей пристосовує колхозне господарство до особистих господарств колхозників і дозволяє шахраю Довгоносику (бураковий шкідник) кермувати собою. Сперечаючись Чесник зазначує — Хіба тов. Ленін віддав своє життя лише на те, щоб ми напихали свої черева галушками... Безвихідний конфлікт поміж Галушками, що хочуть лише тихого життя, і Чесниками, що хочуть прямувати від соціялізму до комунізму, знаходить несподівано щасливе рішення в указі московського уряду про додаткову оплату праці колхозників (при поважно збільшеній нормі і зменшеній платні), що ніби викликає захоплення Галушки і спонукує його до такого неймовірно дурного монологу:

„...І як вони з Кремля все бачать. Плекай скільки хочеш колхозної худоби, а податок (поґектарний) лишається тимже самим. Ніби разом з нами в колхозі були..."

Такі рабські дурниці мусять виписувати всі ці Корнійчуки, Рильські, Панчи і Карманські, коли хочуть мати шкіру цілою і шлунок непорожнім.

ВАТИКАН МАТИМЕ ФЛЬОТУ

РИМ. — Воєнні обставини заставляють Ватикан до того, щоб мати свої власні торговельні кораблі, щоб дістати поживу. Мабуть справа буде вирішена в такий спосіб, що Ватикан закупить від італійського уряду пять торговельних кораблів.

Відомий китайський мур є 17 стіп широкий і вистає 16 стіп понад землю. Його довжина, включаючи всі закрути виносить 2,550 миль.

ІВАН ГОРИШІВСЬКИЙ.

СПІЛЬНИМИ СИЛАМИ

(ПЛЯН МАЙСТРА ДМИТРА)

Історична картина з життя львівського братства в XVII. в.

(1)

Поворот послів.

У червневий погідний день 1624 року на Руську вулицю у Львові заїхали з гурком два великі ковані вози. У вікнах домів зараз показалися голови цікавих, — на спокійній, замкненій вулиці звичайно було тихо й безлюдно. З братської бурси вибігли зараз хлопці дивитися, хто приїхав.

— Пан Андрій, пан Павло! — кричали. — Приїхали вже, приїхали! Дайте знати панові Лангишеві!

Один бурсак побіг до братства, інші відчиняли широко ворота, щоб вози могли вигідно вїхати на братське подвіря. Знати було, що подорожні з далекої дороги. Вози були з широкими, вигідними сидженнями, навантажені всяким добром, попакривані зверха від дощу шкіряними будами, позапорошувані, аж білі від пилу. Приїжжі, видко, потомлені, поволі підводилися з місць, злізали з воза і простували замлілі ноги.

Один із них був високий, худорлявий, із чорною бородою, трохи понурий. Другий — низький, товстий, з пристриженим вусом, веселої вдачі. Стояли на подвір'ї, обтрушувалися з пилу. З бурси висипалися хлопці, радісно витали гостей, помагали фірманам розпрягати коні, цікаво заглядали до возів.

З братського дому швидкою ходою вийшов старий, сивий міщанин, у домашньому сірому жупані. Подорожні підійшли до нього й поклонилися. Він їм стискав руки.

— Чекаємо, чекаємо вас і не можемо діждатися. Що-дня вас виглядали і вже неспокійні були, чи не трапилася яка пригода. Щасливо їхали?

— Щасливо, щасливо, пане Лангишу? Тільки там, у Варшаві, багато часу пригаяли, — відповів високий.

— Ну, й добились чого? Як наші справи? — питаєсь нетерпляче Лангиш.

Високий розвів руками, але й подивився довкола, чи хто чужий не підслухує. А його товариш докинув швидко:

— Розкажемо все братії, тільки трохи відпочинемо з дороги. Треба скликати братів.

Лангиш посумнів, покрутив головою, зітхнув.

— Так воно, — пробурмотів. — Щож робити? Ідіть, панове, відпочиньте. Зараз пішлю по старшину.

Всі три пішли до братського дому.

Андрій Стрілецький і Павло Бабич, члени львівського Успенського Братсва, їздили до Варшави у громадських справах. Вже багато львівська Русь вела спір із маґістратом за свої права. Управу міста Львова захопили здавна найбагатші міщани з кількох старих родин, позахоплювали у свої руки всю торговлю, позабирали всі уряди, опанували суд і правили містом на свою користь. Не допускали між себе ніякого біднішого міщанина, а як хто добився був більшого значіння й міг їм де в чому пошкодити, такого старалися здушити, всякими способами знищити. Пригнічували дрібних крамарів і ремісників, не давали їм дійти до добробуту, та ще гірше нищили людей інших націй, ніби за їх неправдиву віру, а насправді тому, щоб ніхто не міг проти них виступати.

Наші міщани не мали в місті ніяких прав. У міській раді не було ні одного їх представника, в суді не мали ні одного судді, всякі міські справи пішли без їх участи. Через те всякі права й закони в місті виходили тільки на шкоду „людям грецької віри" — так звалися наші люди.

Найбільше боліло наших міщан те, що їх віра була в поневірці. Маґістрат не дозволяв священикам виходити з процесією на ринок і на головні вулиці, пан-отцеві не вільно було йти до слабого з запаленими свічками, вести похорону зі співами, не вільно було дзвонити у дзвони, коли по костелах ішла відправа. Ніщо людям не є таке прикре, як зневага віри, — а тут горді володарі міста видавали такі розпорядки, щоб нашим допекти до живого.

Але й у інших справах гірко приходилося нашим міщанам. От хоч би в цехах[1], у ремеслі. Було багато добрих наших майстрів, що вели перед у своїм фаху, алеж у цеху вони не мали голосу, їх ледви там терпіли, а молодіж до цеху цілком не приймали. В одних ремеслах уже наші люди цілком перевелися, в інших їх усе меншало. Хто хотів свого сина вчити ремесла, мусів висилати його десь поза Львів, бо в місті для нього місця не було. Але й самостійний майстер у всьому був залежний від цеху. Без цехового дозволу не міг вести варстату. Його називали „партачем", дошкулювали йому, забирали вироблений ним крам, казали платити кари.

І в торговлі волі не було. Торгувати в-роздріб, наприклад, сукном на штуки й лікті, вільно було тільки людям латинської віри. Інші нації могли продавати тільки гуртом і то на ярмарках, не у звичайний час. Всі кращі підприємства багаті роди зберігли для себе й не допускали до них наших міщан. Не вільно було нашим вести корінних крамниць, продавати вина, виробляти меду, чи горівки, мати аптики.

(Дальше буде).

[1]) Цех (нім. слово) — спілка ремісників якогось фаху, для захисту їх інтересів та самопомочі; повстала в Німеччині, а як німецьке право („маґдебурське") перейшло до Польщі, такі цехи творилися й по польських містах; із Польщі ця організація поширилася по цілій Україні.

НА РІЖНІ ТЕМИ

ГАРНИЙ СОЮЗНИК.

По доботтю острова Крети німцями чванився публично маршал Герман Ґерінґ, що нині вже нема в світі такого острова, якого німці не могли би добути.

Цими словами він натякував на модерні военні засоби, головно на летунів і парашутистів. Між островами він мав на думці певно Англію.

Одначе цей натяк на безборонність островів найшов несподіваний відгук у Японії. Японські газети образилися на цей натяк; для них це була немовби наука для ворогів Японії, щоб не боялися зачіпати Японії, бо мовляв це край островів, а в нинішні часи моря вже не становлять оборони.

ДЕЩО ПРАВДИ.

Одна японська газета, що відозвалася зприводу цеї заяви маршала Ґерінґа, пішла ще далі й розписалася про противенство між німецькою справністю й японською несправністю.

На доказ японської несправности навела японську кампанію в Китаю.

Та цю кампанію досі японці нам малювали якраз як доказ своєї справности.

ДОЗВОЛИЛИ СВЯТКУВАТИ.

Доносять з Данії, що данці святкували, як звичайно кожного року, так і цього, день данської конституції. В цілому краю відбувалися масові збори, всюди порозвішувано данські національні прапори.

Як відомо, Данія нині під німецькою окупацією. Вістку про святкування дня данської конституції вислано очевидно за дозволом німецького окупаційного уряду. В масовім святкуванні дня данської конституції була певно й доза дотинку на адресу німецької окупаційної влади, бож на святі данської громадянської свободи не обійшлося без того, щоб данці порівняли в уяві свою теперішню національну неволю з набуттям громадянської свободи своїми предками.

Не дивлячися на цей бік свята, німецька цензура такі пропустила вістку поза границю краю. Якби там німецька влада не дивилася на данське свято свободи, все таки поза Данією Німеччині зробить відповідну прислугу вістка, що мовляв під німецькою окупаційною владою святковано свято данської свободи. Це може викликати за границею враження, що та німецька влада ще не така зла.

ПРОГОВОРИВСЯ?

Директори кількох клюбів на Лонг Айленді виступили з публичним визовом до Чарлса Линдберга й його організації „Америка Ферст Комiті". Кажуть, що Линдберг у своїх публичних промовах з рамени тої організації висказувався за потребу „нового проводу".

Директори клюбів звертають увагу, що теперішнього президента не можна змінити аж до 1944. року. Супроти цього питаються директори: чого властиво хоче Линдберг? Невжеж він хоче революції?

Кажуть директори клюбів, що ніщо в Америці не дало би такого вдоволення нацистам в Америці, як сповнення бажання Линдберга.

Якби до цього прийшло, то на Америку впав би правдивий дощ медалів.

ПОВЧАЮЧА ПОЛЕМІКА.

Розвелася перепалка між радою епископів католицької церкви Америки та нюйорським відділом організації „Америка Ферст Комiті".

Цей комітет у своїй публичній заяві покликався на заяву епископів, що Америка повинна бути за миром. Рада епископів звернула публично увагу цьому комітетові, що рада епископів зовсім не говорила цього, що йому комітет підсуває: заявляючися за належною обороною краю, заявила, що про військову оборону краю вона не хоче говорити, полишаючи цю справу відповідним військовим і фльотним властям.

Іншими словами рада епископів запротестувала проти виривання кількох слів з її заяви та подавання їх без звязку з іншими для роблення враження, якого рада на думці не мала. Представник організації „Америка Ферст Комiті" в своїй відповіді закиду ради епископів не збиває, але протестує проти такого протесту як проти роблення з цього великого злочину.

ДУМАННЯ, ЧИ ЧУТТЄВА САЛАМАХА?

Президент Бруклинської Колеґії виступив у своїй промові на святі закриття шкільного року в медичній колеґії Лонг Айленд проти головного гріха нових часів. Добачує він цей головний гріх у кепському думанні, а кепське це нове думання тим, що воно ціле просякло бажанням забезпечення й повороту до „старих добрих часів".

Він називає таке думання „сентиментальною саламахою" і радив своїм слухачам закинути його, а замість цього взятися до радикального думання, неконвенціонального думання, яке має відвагу займатися новими ідеями й новими дорогами відбудови нашого народу.

Що ця „сентиментальна саламаха", себто думання під впливом приємних бажань, не може розвязати важливих питань нових часів, це всякому ясно. Що багато людей думає думки, які вони вважають за приняті всіми, як ношення солом'яних капелюхів літом, це теж правда. І що люди повинні мати відвагу думати по радикальному, і цю пораду можна взяти під увагу. Одначе, вона теж може бути небезпечна й вона теж може завести нас до „сентиментальної саламахи", як візьмемося приймати якісь думки просто тому, бо вони радикальні, бо вони, хоча радикальні, занято приняті, як ношення солом'яного капелюха літом.

Приймати треба думки не тому, що вони старі, і приймати треба думки не тому, що вони нові, а, тому, що вони, без огляду на свій вік, правдиві.

ХТО МАЄ БУТИ „ФІРЕРОМ"?

Коли „Ню Йорк Таймс" виступив з публичним запитом до Линдберга, що він розуміє під своїм закликом про потребу нового проводу, Линдберг на це не відповів нічого, а за те пробували на це відповісти читачі тої газети. Одні з них кажуть, що Линдберг агітує за засаду вождівства („фірер-прінціп"), питому фашистам, нацистам і комуністам, а інші кажуть, що Линдберг хоче лише, щоб президент іменував собі новий кабінет з Линдберга й йому подібних людей.

Перший голос очевидно засуджує Линдберга. Другий нібито його виправдує: якщо так, то Линдберг не робить нічого беззаконного.

Можливо, що покищо нічого беззаконного в тому нема, але ціль такої агітації все таки заслугує на ближчу увагу. Пощо Линдберґові пхатися до Рузвелтового кабінету? Чи не можливо, що Линдберг чував про Гінденбурга й Гітлера?

Українці й Словаки

Як нашим читачам відомо, у теперішній Словаччині, а саме на пряшівщині, живе значне число українського населення, що замешкує там компактну територію вздовж кордонів з Ген. Губернією. У Словаччині досі ще не вирішене й не впорядковане організаційне життя українського населення. Досі ще не дозволено українцям видавати часопис у рідній мові, як також не вирішено ще питання української громадської організації для українського населення в Словаччині. У цих справах звернувся автор цих рядків до найвищого офіційного представника, що стоїть в безпосередньому звязку з українським населенням, а саме до пряшівського жупана д-ра Дудуаша з деякими запитами, на які жупан зволив дати відповідь. Ось хід цієї розмови:

— Пане жупане, яке є офіціяльне Ваше становище до організаційних домагань українського населення, і чи словацькі урядові чинники визнають, або чи гадають визнати українську національну групу в границях Словаччини, як окрему організаційну одиницю в дусі словацького конституційного закону?

— На це питання тяжко відповісти зразу й цілком спреціозовано. Однак можу прогосити наш позитивний підхід до ваших організаційних змагань, і саме існування української національної групи ми вповні визнаємо. Однак вирішити це питання досить важко. Ми би раді це питання чим скорше і то позитивно розвязати, але багато дечого є тому на перешкоді. Ми готові подати руку до співпраці й порозуміння дійсним представникам українського населення, що мають на очі інтереси української національної групи і внутрішньої консолідації нашої держави. Ціла та справа вимагала деякої кристалізації й студій, тому її вирішення трохи протяглося, але маю надію, що всі спірні питання будуть скоро вирішені, знайдеться певна лінія, і представники української національної групи зможуть остаточно перебрати в свої руки керму своїх справ. Це лежить в інтересі нашої держави, яка засадничо ставиться проти спроб денаціоналізації. Ми не хочемо нікого переслідувати за його релігію чи національність, і нашим ідеалом є міжнаціональна гармонія в границях нашої держави.

— Яке становище займаєте Ви, пане жупане, до часопису „Новое Время", редаговане для українського населення в російській мові?

— На це питання можу Вам відповісти так: є внутрі тутешньої української національної групи такі складні моменти, які інколи для нас просто незрозумілі. Це передусім гра словами русин, руснак, українець, підкарпатський русин і т. д. Нераз в цих назвах перехрещуються ріжні інтереси. Хоч ми признаємо самі факт приналежности тутешньої національної групи до українського етносу, всетаки слаба національна свідомість між тутешним українським населенням творить ще великі перепони. Спроба з „Новим Временем" є лише спробою і шуканням дороги. І люди, що почали й спричинилися до видавання „Нов. Времени", мали добру волю причинитися до консолідації, хоч не заперечую, що вони попри свою добру волю можуть і помилятися. Справа з „Нов. Временем" не є офіціяльним курсом і не чимось вічним, а це просто спроба, яка не значить, що коли вся справа української національної групи опиниться перед остаточним вирішенням, то ми навмисне будемо підтримувати русофільство. Все це може змінитися, і по остаточному вияснені не бачу перешкод, щоб знайти такий спосіб вирішення, який був би вигідніший для національної групи, і тим самим припинити видавання „Нового Времени".

— Як ставиться до Вас українське населення?

— Я ще тут недавно. Виважаю себе вояком і там, куди призначить мене моя влада, хочу якнайкраще працювати. Я стараюся навязати безпосередній контакт з населенням і його представниками, бо вважаю, що так найлекше дійдемо до скорого вирішення справи. Назагал тутешнє українське населення представляється добрим і здоровим елементом і до представників влади ставиться з пошаною.

— Чи українці можуть мати надію, що остаточно дістануть дозвіл видавати часопис для свого населення в рідній мові? Чи одержать і коли українці дозвіл на свою організаційну діяльність в дусі словацького конституційного закону?

— Думаю, що розвиток питання української національної групи в рямцях Словаччини доведе до того, що українці також і тут, як і на інших територіях, дістануть можливість нормального національного розвитку, а тим самим і свій часопис і свою організацію. Ми не будемо робити перешкод, як будемо мати запевнення, що керму українськоі національної групи перебрали відповідальні люди.

— Дякую, пане жупане, і сподіваюся, що українсько-словацькі взаємини знайдуть скоро своє позитивне вирішення, бо між українцями й словаками нема ніяких принципіяльних ріжнобіжностей, і треба лише доброї волі.

І. Маковський.

Jersey Behind Arsenal of Democracy

Вилйєм Г. Сметерс, демокр. сенатор з Ню Джерзі (наліво) й Елмер Г. Він, демокр. конгресмен з того стейту, відбули оноді конференцію з президентом Рузвелтом в справі оборони краю. Світлина представляє їх, як вони виходять з Білого Дому.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВІСТКА З СЕЛА З КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Гром. Юрій Габода з Нюарк, Ню Джерзі, надіслав редакції „Свободи" оригінального листа, одержаного з одного села в Карпатській Україні. Це пише до нього один з його товаришів. В листі до редакції п. Габода звертає увагу на останнє речення листа, яке звучить: „Багато не буду Тобі писати, але дуже уважно перечитай цей лист і роздумай чому і як..., та скоро відпиши". На те речення звертаємо й ми увагу читачів. Його не передруковуємо щераз при кінці листа.

Далі п. Габода, цілком слушно, зазначує, що треба догадуватись, що хотів, а не міг написати автор листа, або писав так, щоб замилити очі цензурі. Пишучий рад би знати, що тут робиться для визволення України, а також подає, яка там зима..., але з вірою, що таки повіють теплії вітри і настане весна... Це ясне вже з того боку, що цей лист є писаний на весні, а в листі пишеться, що в нас — осінь.

З цього листа подаємо такі вимiки:

„Дуже мене втішило, що Ти, хоч далеко від „нашого горя", не забув за мене, не забув за того, з яким колись бачився... за красної долі.

„Я слава Богу ще жию (ті два останні слова були підкреслені. — Ред.). Я здоровий, лиш не маю одної ноги... Тобі, як щирому товаришеві пишу, що моя одна нога далеко в степу гуляє...

„Живемо тут, як горох при дорозі. Хто іде, той вщіпне. Господарю як можу, бо знаєш, що всілякі перешкоди трапляються... вода виляла, повінь забрала, град збив... Сам знаєш, як тут тепер є.

„Того учителя, що вчив у... вбили коло Бичкова. Воно так дійсно є.

„У нас все весело. Хлопці женяться, дівчата віддаються... У селі порядок... Усе по модерному... Живемо собі як у раю-горячому. Літо перейшло, то робити нема що. Вийти нема де, то сидимо дома...

„Не знаю, як там у вас, де Ти. Чи дорога пшениця, мука і — шкіра людини? Чи не чувати у вас, як з нами? Напиши, як працюєте, чи ні, для на... (нашої. — Ред.). У... (України. — Ред.). Усе напиши! А ми тут тільки меду бажаємо, а всього іншого маємо доволі. Чи так теж і у вас? Опиши все, хоч ми і так все знаємо... А в нас, як знаєш, болота. Словом осінь, хоч сніг ще не паде. Все обпало й пропало! І все заснуло! Але на весні знову прокинеться з того глибокого сну. І тоді знову зачне все рости, як зачало було рости. Не знаю, чи і від вас віє холодний вітер на нашу будуччину? Чи може також теплий, весняний, що підносить спів пташки аж під небеса і на всі землі, на яких живуть такі як ми. Все те напиши, бо ми тут хотілиб те знати. Хоч ми все знаємо, але хотілиб більше знати".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Піврічні збори Тов. Вільних Козаків, від. 316., відбудуться в четвер, 12. червня, в Народнім Домі, 831 Джозеф Евеню. Проситься всіх членів прибути на означений час. Делегати 20. конвенції здадуть справоздання. Пригадується тим членам, котрі винують більшу суму до тов. каси, щоб кожний старався сплатити скорше, поки контр. комісія забере книги до перегляду. — П. Ковтун, гол.; М. Луцишин, кас.; В. Іванців, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Тов. Зап. Січи, від. 367., відбудуться в вівторок, 10. червня, в год. 7:30 вечором, в галі церковній. Проситься всіх членів явитись на зборах. Буде справоздання делегатів і інші важні справи. Проситься довгуючих членів вирівнати свої вкладки, а котрі не забрали ще дивіденди-чеків хай прийдуть і заберуть. Не забуваймо приєднувати нових членів як старших так і молодших. — За уряд: М. Сорохтей, П. Лиско, Р. Дмитрів.

ТАМ КОЛИСЬ ЖИЛИ ЛЮДИ. — Лондонці виходять зо своїх сховків після рейду й оглядають, що осталося з домів, де вони мешкали. У таких моментах треба найбільшої видержливости. Англійці кажуть: „Нас збомбардували, але не перемогли".

УКРАЇНСЬКІ КОМУНІСТИ НА СЛУЖБІ МОСКОВСЬКОГО УРЯДУ

„Ізвестія" з 8. травня повідомляють з Києва про загальні збори ЦК КП(б)У, на яких обговорено виконання будівельного пляну в УССР протягом 1941 р. та справу поширення виробу місцевого будівельного матеріялу згідно з рішенням XVIII. зїзду ВКП(б), також як справу утворення городів і скотарських фарм при фабриках, та засоби збільшення місцевого виробу предметів широкого ужитку з місцевих сирівців. Заступник голови Совнаркому УССР, Барановський, заявив:

„В цім році мають бути переведені поважні будівельні праці. Понад 60% вкладеного капіталу має бути зужити на будови підприємств, тяжкого промислу і транспорту. На численних прикладах доповідачів, що праця багатьох будівельних організацій невдоволена, не вживається досить машини, мало робиться для того, щоб будувати таньше та господарити краще,..."

Секретар ЦК Бурмистенко заявив:

„В Харківській, Дніпропетровській і Одеській областях горкоми, парткоми і виконкоми мійських рад не контролюють того, як директори фабрик виконують постанову про урядження помічних господарств. Городини і барабольі ще не почали сіяти, і кредити призначені на це зуживається кволо. Але урядові апарати, що мають кермувати цими господарствами, надто великі. В однім з таких помічних господарств, підприємства ХЕМЗА, що має до розпорядимости 169 гектарів, є директор, агроном, керівник городу, скотарської фарми, парників, бухгальтер і два сторожі складу...".

Секретар Харківського обкому партії Епішин зазначив: „Основною причиною злої праці будівельних підприємств є те, що її зле зорганізовано. З трьох головних трестів в Харкові лише один виконав плян першого кварталу...". Нарком просвіти Бухало заявив з свого боку. На цей рік плянується велику програму будовання шкіл; мають збудувати 46 шкіл по містах і 336 по селах, але плян будовання ще не розпочато..."

Отже комуністам на Україні заслужити ласку своїх московських панів нелегко.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ.

НА НАРОДНІ ПОТРЕБИ

РОМ, Н. Й.

Зо срібного весілля на А. Ч. Х.

В неділю, 25. травня ц. р. громадянки Марія Кобітович, Анна Мандрик і Текля Яворська прилагодили в У. Н. Домі приємну несподіванку для громадян Василя і Теклі Чуйки з нагоди 25-літнього ювилею їх подружого життя. Коли всі гості зібралися, впроваджено на салю ювилятів. Їх щиро привитали їх діти, та знайомі. По тім відбувся святочний обід, підчас якого приявні складали побажання ювилятам. Тостмайстром цього свята був О. Гадз, який теж зложив від себе змістовне побажання.

При добрій і веселій забаві забрав голос О. Яворський та попросив присутних гостей, щоб вони не забули і про добродійні цілі. А що безпосередна поміч нашим братам в старім краю тепер утруднена, то він просив, щоб гості зложили жертви на Американський Червоний Хрест. Збіркою занялась пані Яворська і пані Іванців. Вони зібрали $8.50.

На закінчення ювиляти щиро дякували гостям за їх побажання і дарунки. Свято закінчено відспіванням „Многих Літ" і „Ще не вмерла Україна".

О. Гадз.

Кислого молока можна вживати до чищення срібного столового начиння, бо в той спосіб дасться його добре вичистити і заощадиться роботи господині дому. Срібло повинно полишитися в кваснім молоці принайменше годину.

YOUR ARMY

(This is the eighth of a series of articles prepared by Army Information Service, 90 Church St., New York City, covering the history of the Army and giving facts and figures on its organization. Succeeding articles will be published each week until the series is completed).

One of the important characteristics of the War Department General Staff organization is its flexibility. It can be expanded to meet any emergency, or to deal with discoveries or inventions which affect tactics and can be contracted when the conditions which dictated its expansion disappear. Its organization is such that either requirement can be met without interfering with the smooth functioning of the staff as a whole. At the present time the General Staff is expanding to meet the needs of an Army increased almost ten-fold within a couple of years, with the greater part of the increase in less than a year. In 1939 there was a single deputy Chief of Staff. Now there are three. One of these is charged with the coordination of the Air Force. Another has the duty of handling the supply problem in its broadest phases; one of the three continues to fill the old position of acting for the Chief of Staff and supervising the work of the Assistant Chiefs of Staff.

The Assistant Chiefs of Staff—G-1, in charge of personnel; G-2 in charge of Military Intelligence; G-3 in charge of operations and training; G-4 in charge of supply as it affects the troops; and the chief of the War Plans Division in charge of making effective plans for the national defense, are able to obtain such additional personnel as they need and to delegate to assistants the authority necessary to enable their departments to function efficiently.

Directly under the Chief of Staff, through his first deputy, function the executive for reserve affairs, the budget and legislative planning branch, the secretary of the General Staff, the statistics branch and the Adjutant General, who has charge of the records and who authenticates all orders emanating from the General Staff or from the War Department, thus forming a link between the Chief-of-Staff, his deputies and assistants and the Chiefs of the Arms, services, bureaus and other agencies under the control of the Chief of Staff.

The chiefs of Arms include the Chiefs of Infantry, Cavalry, Field Artillery, Coast Artillery, Air Corps, Engineers, Chief Signal Officer, and Commander of the Armored Force. The chiefs of services and bureaus include the Inspector General; the Judge Advocate General, the Quartermaster General, the Chief of the Chemical Warfare Service, the Chief of Finance, the Surgeon General, the Chief of Ordnance, the Chief of the National Guard Bureau, the Chief of Chaplains, the Chief of the Morale Branch and the Chief of the Bureau of Public Relations.

The Morale Branch functions as a separate branch of the Army under the general supervision of the Chief of Staff. The Bureau of Public Relations functions directly under the Secretary of War. Neither is part of the War Department General Staff but each is vital to the work for which the General Staff is responsible — the creation of high morale in the public and the military forces. The Morale Branch is responsible for establishing, encouraging and coordinating recreational programs throughout the Army, in order that the morale of the troops may be kept at the peak. The Bureau of Public Relations has the important duty of keeping the public informed on all matters of public interest affecting the Army. It maintains close contact with the press and affiliated agencies to make certain that information reaching the public gives a true picture of any given situation. When misleading or false statements concerning the Army get into circulation it is the duty of the Bureau of Public Relations to put the public in posession of the truth without delay.

With such a setup the General Staff is handling the National Defense problem at the present time in the face of a rapidly changing technique of war. It is organized and functioning with the precision of a fine watch. Yet so flexible is its organization that should new developments in the technique of war occur, requiring a new subdivision of the staff or rendering one now in existence obsolete, the setup could be changed to meet the situation without impairing the efficiency of the staff.

Д-Р ВИЛІЕМ А. ЕДІ,

президент колеґії Гобарта в Дженіві, Ню Йорк, дістав покликання до військової служби. Він був у резерві майором корпусу маринарів.

З ЖИТТЯ ТЕРСТЯНИ К. ДУКЛІ

Дуклянщина — це терен, де чужий елемент найглибше вжерся в нашу етнографічну територію, і є тією шийкою, що лучить Сяніччину з Горличчиною й дальше на захід положеними українськими землями; шийкою, що виносить заледви кільканадцять кільометрів від словацької границі до перших лемківських осель по цім боці Карпат. На сторожі, що відкриває ворота вглиб лемківського Бескиду, де скрилися й збереглися останки наших селищ, як Тилява, Барвінок, Смерне й ін., лежить бідне лемківське село Терстяна. Ще не так давно, як Терстяна була одною з тих численних арен, де всякі „патріоти", свої й чужі, виводили безкарно — а зі шкодою для населення свої герці, жируючи на темноті та здезорієнтуванні місцевих лемків. Возили й показували нещасних лемків по Варшаві й Кракові, заповнювали ними програми ріжних „сьвьонт гур", звіонзкув, „господинь, гуралі" й ще чого там не видумували на згубу лемка. Збирали живо, що виросло буйним будяччям на полі, справленім кацапством. А село не має ані своєї читальні „Просвіти", ані навіть „общества", населення втратило навіть питому лемківську ношу. Тепер повернуло русло життя лемків у Терстяні завдяки ідейній суспільній праці місцевого учительства. Закипіла праця, а школа стала дійсно кузнею нових, свідомих свого походження й національної приналежности одиниць. Впливи тієї праці сягають далеко поза шкільні мури. В березні відіграв аматорський гурток „Учителя" Ів. Франка, а шкільна молодь відсвяткувала Шевченківські роковини концертом. Не хотілося вірити, що це в Терстяні в шкільній салі пишається тризуб на стіні, що це зі сцени дивиться з прибраного рушниками портрету Тарас, а вкінці, що з тієїж сцени лунають віщі слова нашого Ґенія і патріотична пісня. Вдаряла дбайливість у виконанню програми й за це належиться особливе признання молоденьким виконавцям і ще більше для праці вчительки п. Білої, і дир. М. Ґайди.

ЖАЛУЄ.

Д-р Ганс Карл Гайнц Сенген, урядник німецької амбасади, вніс подання за американське громадянство. В якийсь час опісля його покликано до військової служби. Він домагався звільнення від служби, але асентерункова рада відкинула спротив.

АВТО-МАГІСТРАЛЬ ХАРКІВ—КИЇВ

„Ізвестія" з 19. IV. повідомляють з Харкова:

„На почин сільсько-господарської артілі імени Папаніна, в Полтавськім районі, розпочався по селах Полтовинькоі, Харківської і Київської области народний рух за те, щоб вибудувати в найкоротший речинець ферґанськими методами взірцевий автомобільний шлях поміж містом машинового промислу Харковом та столицею України Києвом через Полтаву. Після розкладу праці складеному ще зимою мають вийти 25. V. 240 колхозів Харківщини на визначені відтинки і виконати роботи в розмірі 400,000 куб. метрів землі. Широке шосе протягом в приблизно 500 кільометрів має переходити через Валки, Лубен, Яготин до Києва цвітучими степами України..."

Ферганськими методами примусової, кріпацької неоплаченої праці вибудовано канали для орошення ланів бавовняних, потрібного для червоної армії. Цимиж самими способами будується тепер стратеґічні шляхи на Україні. Про подібні „народні рухи" серед колхозників Московщини повідомлень не зустрічаємо. Їх „шириться" лише серед чужонаціонального населення СССР.

НОВІ ПЕРЕКЛАДИ БОГОСЛУЖЕБНИХ ТЕКСТІВ В ХОЛМІ

Не зважаючи на переобтяження епархіяльними справами, як переслухання ріжних делеґацій, відновлення холмського собору та ін., архиепископ Іларіон у вільні від праці години працює над дальшими перекладами на живу українську мову деяких молитов і додаткових богослужб. До цього часу архиепископ переклав: 1) Новорічну молитву, 2) молитву за церкву, 3) акафист до холмського образу Божої Матері, 4) молитву вэвгалі до Божої Матері 5) великий покаянний канон Андрія Критського, 6) молитву Страстям Господа Ісуса Христа на Пасії.

Оливомаргарина є заборонена в Канаді, одначе її роблять і продають у Злучених Державах, де вона є високоопадаткована.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ДОСИТЬ ВОДИ.—Власники городів цитрусових дерев у Каліфорнії люблять уживати води для іриґації, але як оноді в резервуарі коло „Подингстовн Дем" зібралося забагато води, вони дістали води забагато. Збирачі помаранч мусіли виїзджати на збори на човнах.

ТАРЗАН ч. 324. Дивна проба.

Куаля скоро дігнала Тома і змусила його назад вертати до ґурта малп, які над справою Тома розвинули гарячу суперечку.

„Він цілком певно є нашим ворогом", кричав розпалений Банчак. „Щобільше, від нього навіть заносить запахом львів".

„Але він виглядає подібний до Тарзана, як той був ще хлопцем", відповідала Куаля". А Тарзан виріс на наймогутнішого з нас".

„Зробім спробу його сили", завважила одна малпа. „Коли видержить спробу, буде наш, коли ні, то ми його вбємо".

